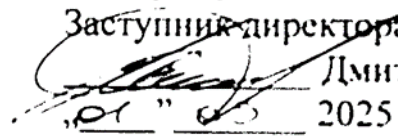

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«МИКОЛАЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ
УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ»

Циклова комісія «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології»

Затверджую:
Заступник директора з навчальної роботи
 Дмитро БЕСАРАБ
2025 р.

Робоча навчальна програма

Основи охорони праці та безпека життєдіяльності

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань: 17 «Електроніка, автоматизація та електронні комунікації»

спеціальність: 174 «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка»

ОПП: «Монтаж, обслуговування та ремонт автоматизованих систем керування рухом на залізничному транспорті»

Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр

Робоча програма навчальної дисципліни підготовки молодшого спеціаліста з дисципліни «Основи охорони праці та безпеки життєдіяльності» для спеціальності 174 «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка»

ОПП: «Монтаж, обслуговування та ремонт автоматизованих систем керування рухом на залізничному транспорті»

Розробник програми: викладач вищої категорії, викладач-методист Кобець О.В.

Робочу навчальну програму розглянуто на засіданні циклової комісії «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології»

Протокол № 2 від 29.08.25

Голова циклової комісії

Олена КОБЕЦЬ

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість годин - 120	Галузь знань: 17 «Електроніка, автоматизація та електронні комунікації»	нормативна	
Кількість годин за семестр - 120	Спеціальність: 174 «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка» ОПП: «Монтаж, обслуговування та ремонт автоматизованих систем керування рухом на залізничному транспорті»	Рік підготовки	
		3	2
		Семестр	
		6	1
		Лекції, семінарські	
		лекції – 42, семінарські – 12	лекції – 8
Кількість аудиторних годин – 64 Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: 6 семестр – 4	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Практичні	
		4	-
		Лабораторні	
		6	6
		Самостійна робота	
		56	40

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета:

- набуття студентом компетенції, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку;
- надання знань та вмінь для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Завдання:

- опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику;
- набуття студентами знань та вмінь ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантування збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

повинен знати:

- основні етапи та принципи формування безпечної життєдіяльності людини;
- небезпеки, які можуть виникнути вдома, на вулиці, у докiллі, в освітньому закладі та їх можливі наслідки;
- правила безпеки, шляхи захисту себе та свого оточення при виникненні різноманітних надзвичайних ситуацій природного, техногенного, соціально-політичного та воєнного характеру;
- можливості запобігання, реагування на небезпеки різного походження та їх наслідки;
- законодавчі акти та нормативні документи з питань безпеки життєдіяльності людини та убезпечення безпеки в Україні;
- основні законодавчі акти про охорону праці; міжгалузеві і галузеві нормативні акти про охорону праці.

повинен вміти:

планувати і організувати роботу з охорони праці, проводити облік, аналізувати, давати оцінку і контролювати стан охорони праці, оцінювати і прогнозувати ймовірний негативний вплив виробничого об'єкта (операції, технології) на людину та навколишнє середовище.

З ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1 Небезпеки життєдіяльності людини

- 1.1 Поняття про небезпеку та надзвичайну ситуацію
- 1.2 Природні небезпеки
- 1.3 Соціально-політичні небезпеки
- 1.4 Промислові події, аварії, катастрофи та їхні наслідки
- 1.5 Характеристика техногенних небезпек

Розділ 2 Основи виробничої безпеки

- 2.1 Засоби безпеки праці
- 2.2 Фізіологія, гігієна, психологія праці та виробнича санітарія
- 2.3 Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів
- 2.4 Охорона праці при експлуатації систем під тиском
- 2.5 Охорона праці при підіймально-транспортних та вантажно-розвантажувальних роботах
- 2.6 Пожежна профілактика на виробництві
- 2.7 Електробезпека
- 2.8 Загальні положення безпеки на залізничних коліях

Розділ 3 Правові та організаційні основи охорони праці та безпеки життєдіяльності

- 3.1 Правові та організаційні основи безпеки життєдіяльності
- 3.2 Законодавча та нормативна база України про охорону праці
- 3.3 Управління та організація охорони праці на виробництві
- 3.4 Профілактика травматизму та професійних захворювань

4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування розділів	Кількість годин											
	Всього	денна форма					Всього	заочна форма				
		у тому числі						у тому числі				
		Лек	Пр	Лаб	Сем	С.р.		Лек	Пр	Лаб	Сем	С.р.
Розділ 1 Небезпеки життєдіяльності людини												
Тема 1 Поняття про небезпеку та надзвичайну ситуацію	8	2				6						
Тема 2 Природні небезпеки	4					4						
Тема 3 Соціально-політичні небезпеки	8	2	2			4						
Тема 4 Промислові події, аварії, катастрофи та їхні наслідки	6	2				4						
Тема 5 Небезпеки техногенного характеру. Характеристика техногенних небезпек	18	6		6	2	4						
Разом	44	12	2	6	2	22						
Розділ 2 Основи виробничої безпеки												
Тема 1 Засоби безпеки праці	4	2				2						
Тема 2 Фізіологія, гігієна, психологія праці та виробнича санітарія	6	2				4						
Тема 3 Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів	2					2						
Тема 4 Охорона праці при експлуатації систем під тиском	2					2						
Тема 5 Охорона праці при підйимально-транспортних та вантажно-розвантажувальних роботах	4					4						
Тема 6 Пожежна профілактика на виробництві	12	4	2		2	4						
Тема 7 Електробезпека	10	8				2						
Тема 8 Загальні положення безпеки на залізничних коліях	6	2			2	2						
Разом	46	18	2		4	22						
Розділ 3 Правові та організаційні основи охорони праці та безпеки життєдіяльності												
Тема 1 Правові та організаційні основи безпеки життєдіяльності	8	4				4						
Тема 2 Законодавча та нормативна база України про охорону праці	8	2			2	4						
Тема 3 Управління та організація охорони праці на виробництві	4	4										
Тема 4 Профілактика травматизму та професійних захворювань	8	2			2	4						
Разом	28	12			4	12						
Семестрова контрольна робота. Контрольно-залікове заняття	2				2							
Усього годин	120	42	4	6	12	56						

5 ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття про небезпеку та надзвичайну ситуацію 1 Загальна оцінка та характеристика небезпек 2 Класифікація джерел небезпеки, небезпечних і шкідливих виробничих факторів 3 Надзвичайні ситуації	2
2	Соціально-політичні небезпеки 1 Соціально-політичні конфлікти 2 Тероризм. Види тероризму. 3 Сучасні інформаційні технології та їх вплив на людину. 4 Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини.	2
3	Промислові події, аварії, катастрофи та їхні наслідки 1 Поняття про аварії і катастрофи техногенного характеру 2 Техногенні небезпеки на транспорті	2
4	Характеристика техногенних небезпек 1 Небезпечні елементи і зони машин і механізмів. 2 Шкідливі речовини повітряного середовища і джерела забруднення повітряного середовища 3 Значення освітлення для працездатності і здоров'я людини. Види та вимоги до освітлення	2
5	Характеристика техногенних небезпек 1 Шум 2 Вібрація 3 Заходи захисту від шуму і вібрації.	2
6	Характеристика техногенних небезпек 1 Умови ураження людини електричним струмом 2 Вплив електричного струму на людину. Електричні травми. 3 Фактори, що впливають на наслідки ураження електричним струмом. 4 Небезпека напруг дотику та кроку.	2
7	Засоби безпеки праці 1. Засоби безпеки праці та їх класифікація. 2. Захисні пристрої. 3. Інформаційні засоби. 4. Розпізнавальне забарвлення балонів з газами 5. Індивідуальні та колективні засоби захисту.	2
8	Фізіологія, гігієна, психологія праці та виробнича санітарія 1 Поняття гігієни, фізіології, психології праці та виробничої санітарії 2 Умови праці 3 Норми підймання та переміщення вантажів вручну.	2
9	Пожежна профілактика на виробництві 1. Види горіння 2. Параметрами горючих властивостей речовин 3. Класифікація матеріалів за пожежними властивостями	2
10	Пожежна профілактика на виробництві 1 Класи пожеж. 2 Способи і засоби гасіння пожеж. Вогнегасні речовини. 3 Первинні засоби гасіння пожежі.	2
11	Електробезпека 1 Класифікація електроустановок за напругою. 2 Класифікація приміщень щодо електробезпеки 3 Технічні засоби безпечної експлуатації електроустановок під час нормальних режимів роботи	2

12	Електробезпека 1 Технічні засоби безпечної експлуатації електроустановок 2 Електрозахисні засоби	2
13	Електробезпека 1 Захист від електромагнітних полів. 2 Захист від наведеної напруги.	2
14	Електробезпека 1 Захист від атмосферної електрики. 2 Захист від статичної електрики.	2
15	Загальні положення безпеки на залізничних коліях 1 Вимоги до працівників. 2 Безпека під час перебування на залізничних коліях. 3 Заходи безпеки на електрифікованих ділянках.	2
16	Правові та організаційні основи безпеки життєдіяльності 1 Закон України «Про надзвичайний стан». Поняття, мета введення, правовий режим 2 Умови введення надзвичайного стану 3 Заходи під час надзвичайного стану	2
17	Правові та організаційні основи безпеки життєдіяльності 1 Закон України «Про правовий режим воєнного стану».	2
18	Законодавча та нормативна база України про охорону праці 1 Основні положення законодавства про охорону праці 2 Гарантії прав працівників на охорону праці. Трудовий договір. 3 Колективний договір.	2
19	Управління та організація охорони праці на виробництві 1 Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці 2 Трудові спори.	2
20	Навчання з питань охорони праці. 1 Принципи організації та види навчання з питань охорони праці. 2 Інструктажі з питань охорони праці: їх види, характеристика та порядок проведення. 3 Стажування (дублювання) та порядок допуску працівників до самостійної праці.	2
21	Профілактика травматизму та професійних захворювань 1 Поняття про виробничий травматизм і професійні захворювання. 2 Причини виробничого травматизму. 3 Профілактика виробничого травматизму та професійної захворюваності	2
	Всього	42

6 ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Небезпеки життєдіяльності людини	2
2	Основи виробничої безпеки	2
3	Безпека праці	2
4	Правові основи охорони праці та безпеки життєдіяльності	2
5	Організаційні основи охорони праці та безпеки життєдіяльності	2
6	Семестрова контрольна робота. Контрольно-залікове заняття	2

7 ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Оцінювання ризику небезпеки	2
2	Визначення протипожежних вимог до виробничих приміщень	2

8 ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Дослідження та оцінка якості освітлення на робочому місці	2
2	Дослідження параметрів шуму та методів шумозахисту	2
3	Дослідження параметрів вібрації та методів віброзахисту	2

9 САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні поняття та сучасні проблеми життєдіяльності людини 1 Безпека людини, суспільства, національна безпека. 2 Аксиоми безпеки життєдіяльності. 3 Методологічні основи безпеки життєдіяльності.	2
2	Охорона праці як суспільний чинник і галузь науки.	2
3	Небезпека. Ризик як оцінка небезпеки 1 Ризик як оцінка небезпеки 2 Таксономія небезпек	2
4	Природні небезпеки 1 Небезпечні геологічні процеси 2 Небезпечні метеорологічні явища 3 Небезпечні гідрологічні явища	2
5	Природні небезпеки 1 Природні пожежі 2 Біологічні небезпеки 3 Іонізуючі випромінювання	2
6	Соціально-політичні небезпеки 1 Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. 2 Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки	2
7	Комбіновані небезпеки	2
8	Промислові події, аварії, катастрофи та їхні наслідки 1 Техногенні небезпеки з витоком отруйних речовин 2 Аварії з викидом радіоактивних речовин у навколишнє середовище	2
9	Промислові події, аварії, катастрофи та їхні наслідки 1 Пожежі та вибухи 2 Гідродинамічні аварії	2
10	Характеристика небезпечних та шкідливих виробничих чинників. 1 Електромагнітні випромінювання.	2
11	Характеристика небезпечних та шкідливих виробничих чинників. 1 Хімічні фактори безпеки	2
12	Засоби безпеки праці 1 Засоби безпеки праці та їх класифікація. 3 Індивідуальні та колективні засоби захисту.	2
13	Фізіологія, гігієна, психологія праці та виробнича санітарія 1 Мікроклімат робочої зони 2 Вентиляція	2

14	Фізіологія, гігієна, психологія праці та виробнича санітарія 1 Методи та засоби захисту від шуму і вібрації.	2
15	Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів 1. Вимоги безпеки до технологічних процесів 2. Вимоги безпеки до виробничого обладнання 3. Вимоги безпеки до інструментів	2
16	Охорона праці при експлуатації систем під тиском 1 Безпека при експлуатації балонів.	2
17	Охорона праці при підйимально-транспортних роботах 1 Безпека виконання підйимально-транспортних робіт.	2
18	Охорона праці при вантажно-розвантажувальних роботах 1 1 Класифікація вантажів. 2 Загальні вимоги безпеки при проведенні робіт	2
19	Пожежна профілактика на виробництві 1 Система пожежного захисту	2
20	Пожежна профілактика на виробництві 1 Класифікація будівель і споруд щодо вогнестійкості. 2 Пожежна небезпека виробництв. Категорії пожежної та вибухової небезпеки виробництв. 3 Класифікація приміщень і зон в приміщеннях та за їх межами щодо вибухової і пожежної небезпеки.	2
21	Технічні засоби безпечної експлуатації електроустановок 1 Мала напруга 2 Ізоляція струмопровідних частин	2
22	Загальні положення безпеки на залізничних коліях 1 Основні вимоги охорони праці. 2 Вимоги безпеки при перевезенні людей.	2
23	Правові та організаційні основи безпеки життєдіяльності 1 Єдина державна система запобігання НС техногенного і природного характеру і реагування на них (ЄДСЗР). 2 Мета створення та завдання ЄДСЗР.	2
24	Правові та організаційні основи безпеки життєдіяльності 1 Сили і засоби ЄДСЗР. 2 Режими функціонування ЄДСЗР	2
25	Законодавча та нормативна база України про охорону праці 1 Основні державні нормативно-правові акти охорони праці.	2
26	Система управління охороною праці	2
27	Основні положення з розслідування нещасних випадків 1 Нещасні випадки, які підлягають розслідуванню. 2 Порядок повідомлення про нещасний випадок. 3 Спеціальне розслідування.	2
28	Розслідування професійних захворювань на виробництві	2
	Всього	56

10 МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання: лекції, лабораторні роботи, семінарські заняття.

11 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методи контролю: тестовий контроль знань, усний екзамен

12 МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

№	Назва підручників, методичних посібників	Автор
1	Безпека життєдіяльності Навчальний посібник	Желібо Є.П. Заверуха Н.М. Зацарний В.В.
2	Основи охорони праці на залізничному транспорті. Навчальний посібник.	Кобець О.В., Митрофанов В.М., Діданов В.І.
3	Конспект лекцій з дисципліни «Основи охорони праці і безпеки життєдіяльності» для студентів денного (заочного) відділення спеціальності 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології»	Кобець О.В.
4	Інструктивно-методичні матеріали до виконання самостійних робіт з дисципліни «Основи охорони праці і безпеки життєдіяльності»	Кобець О.В.
5	Методичні рекомендації та завдання на контрольну роботу для студентів-заочників	Кобець О.В.
6	Інструктивно-методичні матеріали для проведення практичних і лабораторних робіт	Кобець О.В.
7	Картки завдань тестування для тематичного контролю знань	Кобець О.В.
8	Екзаменаційні квитки	Кобець О.В.

13 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1 Желібо Є.П. Безпека життєдіяльності [Текст] : навч.посіб. / Є.П.Желібо, Н.М.Заверуха, В.В.Зацарний. – Київ : Каравела, 2008. – 342 с.

2 Кобець О. В. Основи охорони праці на залізничному транспорті [Текст] : навч.посіб. / О. В. Кобець, В. В. Митрофанов, В. І. Діданов. – Київ : Дельта, 2008. – 100с.

3 Чинні законодавчі та нормативно-технічні документи з охорони праці.

Додаткова:

1 Трахтенберг І.М. Гігієна праці та виробнича санітарія [Текст] : навч.посіб. / І.М.Трахтенберг, М.М.Коршун, О.В.Чебанова - Київ: друкарня журналу «Охорона праці», 1997. – 462с.

14 ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1 Програмне забезпечення методичних посібників